

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KABUL EDİLEBİLİRLİK HAKKINDA KARAR

Başvuru no: 5693/12
Hanım ARTUÇ ve Diğerleri / Türkiye

Başkan,

Valeriu Griçco,

Hâkimler,

Branko Lubarda,

Pauliine Koskelo,

ve Bölüm Yazı İşleri Müdür Yardımcısı Hasan Bakırcı'nın katılımıyla 3 Kasım 2020 tarihinde Komite halinde toplanan Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (İkinci Bölüm),

15 Aralık 2011 tarihinde yapılan yukarıda anılan başvuruyu göz önüne alarak,

© T.C. Adalet Bakanlığı, 2020. Bu gayri resmî çeviri, Adalet Bakanlığı, İnsan Hakları Dairesi Başkanlığı tarafından yapılmış olup, Mahkeme açısından bağlayıcılığı bulunmamaktadır. Bu çeviri, davanın adının tam olarak belirtilmiş olması ve yukarıdaki telif hakkı bilgisiyle beraber olması koşulu ile Adalet Bakanlığı, İnsan Hakları Dairesi Başkanlığına atıfta bulunmak suretiyle ticari olmayan amaçlarla alıntılanabilir.

Davalı Hükümet tarafından ibraz edilen görüşleri ve bu görüşlere cevaben başvuranlar tarafından ibraz edilen görüşleri göz önüne alarak,

Gerçekleştirilen müzakerelerin sonucunda aşağıdaki kararı vermiştir:

OLAYLAR

1. Başvuranların listesi ekte yer almaktadır.
2. Türk Hükümeti (“Hükümet”) kendi görevlisi tarafından temsil edilmiştir.
3. Dava konusu olaylar, taraflar tarafından ibraz edildiği şekliyle, aşağıdaki gibi özetlenebilir.
4. 6 Mayıs 2010 tarihinde sigara kaçakçılığı yapan iki silahsız adam, terör saldırılarının sıkça yaşandığı Irak sınırı yakınındaki Şırnak ilinde bir askeri tim tarafından vurulmuştur. İlk 7 başvuranın akrabası olan Hüseyin Artuç olay yerinde hayatını kaybederken, son başvuran Cavit Ayas ağır şekilde yaralanmıştır.
5. Şırnak Cumhuriyet Savcısı, 29 Haziran 2010 tarihinde, adam öldürme ve adam öldürmeye teşebbüs etme suçlarından, ateş açan askerlere karşı Şırnak Ağır Ceza Mahkemesi nezdinde dava açmıştır. Başvuranlar yargılamalara taraf sıfatıyla katılmıştır.
6. Şırnak Ağır Ceza Mahkemesi, 28 Haziran 2011 tarihinde, askerlerin silahlarını kullanırken yetkileri kapsamında hareket etmeleri nedeniyle onlara ceza vermek için hiçbir gerekçe bulunmadığına karar vermiştir.
7. Başvuranlar temyiz başvurusunda bulunmuşlardır.
8. Yargıtay, 28 Mayıs 2014 tarihinde, ilk derece mahkemesinin kararını bozmuştur.
9. Dava dosyasındaki en son bilgilere göre, ceza yargılamaları halen Şırnak Ağır Ceza Mahkemesi önünde derdesttir.

ŞİKÂyetLER

10. Başvuranlar, Sözleşme'nin 2 ve 13. maddeleri kapsamında, Hüseyin Artuç'un öldürülmesinin (ilk 7 başvuranın akrabası) ve sekizinci başvuran Cavit Ayas'ın ağır şekilde yaralanmasının askeri kuvvetler tarafından kesinlikle gerekli ve orantılı olmayan güç kullanımının sonucu olduğundan ve sonrasında yürütülen soruşturmanın etkili olmadığından şikâyet etmişlerdir.

HUKUKİ DEĞERLENDİRME

11. Hükümet, başvuranların iç hukuk yollarını tüketmemiş olduğunu iddia etmiştir. İlk olarak, başvuranların idare mahkemeleri önünde tazminat yargılamaları açma haklarının olduğunu iddia etmiştir. İkinci olarak, Hükümet, başvuranların Anayasa Mahkemesine başvurmuş olmaları gerektiğini belirtmiştir. Bu doğrultuda, yerel makamların etkili bir soruşturma sağlayamaması gerekçesiyle, Sözleşmenin 2. maddesinin ihlal edilmeye devam edildiğini hükmeden Anayasa Mahkemesi kararlarına atıfta bulunmuşlardır.

12. Türkiye Cumhuriyeti Anayasa Mahkemesi önündeki hukuk yolunun temel yönlerini inceleyen Mahkeme, Türkiye Büyük Millet Meclisinin söz konusu mahkemeye, kural olarak, Sözleşmeyle korunan hak ve özgürlüklerin ihlallerine yönelik doğrudan ve hızlı bir tazmin sağlamasına imkân tanıyan yetkiler verdiğini yinelemektedir (bk., *Uzun/Türkiye*, (k.k.), no. 10755/13, §§ 68-71, 30 Nisan 2013).

13. Mahkeme ilaveten, *Kaya ve Diğerleri/Türkiye* ((k.k.) 9342/16, 20 Mart 2018) kararında, Anayasa Mahkemesinin başvuranların akrabasının ölümüne ilişkin soruşturmanın etkililiğine yönelik şikâyetleri incelemesinin yeterli ve içtihadı doğrultusunda olduğunu gözlemlediğine işaret etmektedir. Mahkeme dahası kararında, Anayasa Mahkemesinin başvuranların

akrabasının ölümüne yönelik soruşturmanın kusurlu olduğunu tespit ettiğini ve eksikliklerin giderilmesi amacıyla soruşturmanın yeniden açılması için davayı ilgili savcıya geri gönderdiğini not etmiştir. Mahkeme, böyle bir eylemin, bilhassa Sözleşme'nin 2 ve 3. maddeleri kapsamında sorun teşkil eden davalarda, Türk hukuk sisteminde 23 Eylül 2012 tarihinde başlatılan bireysel başvuru mekanizmasının kilit taşı olduğunu bildirmiştir.

14. Mahkeme, aslında iç hukuk yollarının tüketilip tüketilmediğine ilişkin değerlendirmenin, normal şartlarda, Mahkemeye başvurunun yapıldığı tarih esas alınarak gerçekleştirildiğini yinelemektedir. Ancak, Mahkeme'nin birçok kararında belirttiği üzere, bu kural, her davanın kendine özgü koşullarıyla haklı kılınabilecek istisnalara tabidir (bk. *Demopoulos ve Diğerleri/Türkiye* (k.k.) [BD], no. 46113/99 ve diğer 7 başvuru, § 87, AİHM 2010). Bu noktada, Mahkeme ayrıca, Anayasa Mahkemesinin zaman bakımından yetkisinin 23 Eylül 2012 tarihinde başladığını ve bu kapsamda verilen kararlardan açıkça anlaşıldığı üzere, zaman bakımından yetkisinin, bireysel başvuru hakkının kabulünden önce başlayan ve belirtilen tarih itibariyle devam etmekte olan bir ihlali içeren durumları da kapsayacak şekilde genişletilmesine karar verdiğini kaydetmektedir.

15. Mahkeme, başvurunun 15 Aralık 2011 tarihinde yapılmış olmasına rağmen, somut davada başvuruları Anayasa Mahkemesi nezdinde iç hukuk yolunu tüketmesi yükümlülüğünden muaf tutacak özel koşulların bulunmadığını kaydetmektedir (bk. *Deniz / Türkiye* (k.k.), no. 47554/11, 3 Temmuz 2018).

16. Yukarıda anlatılanların ışığında, Mahkeme, Hükümetin ilk itirazını dikkate alarak, başvurunun, Sözleşme'nin 35 §§ 1 ve 4. maddesi uyarınca iç hukuk yollarının tüketilmemiş olması nedeniyle reddedilmesi gerektiği kanaatine varmıştır.

ARTUÇ VE DİĞERLERİ / TÜRKİYE KARARI

Bu gerekçelerle, Mahkeme, oy birliğiyle,

Başvurunun kabul edilemez olduğuna *karar vermiştir*.

İşbu karar, İngilizce dilinde tanzim edilmiş olup, 26 Kasım 2020 tarihinde bildirilmiştir.

Hasan Bakırcı
Yazı İşleri Müdür Yardımcısı

Valeriu Grițco
Başkan

ARTUÇ VE DİĞERLERİ / TÜRKİYE KARARI

Ek

Sıra No.	Başvuranın adı	Doğum Yılı	Uyruk	İkamet Adresi
1	Hanım ARTUÇ	1967	Türk	Şırnak
2	Abdurrahman ARTUÇ	1959	Türk	Şırnak
3	Çiğdem ARTUÇ	1985	Türk	Şırnak
4	Haci ARTUÇ	1993	Türk	Şırnak
5	Hezar ARTUÇ	1992	Türk	Şırnak
6	Berçin ARTUÇ KABUL	1990	Türk	Şırnak
7	Adalet UYSAL	1987	Türk	Şırnak
8	Mehmet Cavit AYAS	1970	Türk	Şırnak